

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. J.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego
w W. i Prezesa Sądu Apelacyjnego

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 maja 2013 r.,

zażalenia powoda na postanowienie zawarte w punkcie II

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 31 stycznia 2012 r.,

1) oddala zażalenie,

**2) oddala wniosek pełnomocnika powoda o zasądzenie kosztów
postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 31 stycznia 2012 r. oddalił apelację powoda J. J. oraz zasądził od niego na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 2700 zł. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach Sąd wskazał, że obciąża pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego zgodnie z wynikiem rozstrzygnięcia sporu tj. na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wskazując, że zwolnienie strony od kosztów sądowych nie zwalnia od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi w razie przegranej sprawy.

Powód J. J. wniósł zażalenie od wyżej opisanego rozstrzygnięcia o kosztach zarzucając Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, jak również obrazę art. 328 § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. W uzasadnieniu zażalenia podniesione zostały argumenty dotyczące złej sytuacji majątkowej, materialnej i fakt, że powód jest osobą pozbawioną wolności, wskazujące na występowanie w sprawie „szczególnie uzasadnionego wypadku”. Przesłankę do zastosowania art. 102 k.p.c. skarżący upatrywał ponadto w zwolnieniu go przez sądy *meriti* od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych oraz nieprzyznaniu pomocy prawnej z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jako niezasadne nie mogło odnieść zamierzonego skutku.

Zasada słuszności ujęta w treści art. 102 k.p.c. stanowi wyłom od ogólnej reguły obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu (art. 98 § 1 k.p.c.), dlatego ustawodawca obwarował możliwość zastosowania pierwszego z wymienionych przepisów „wystąpieniem szczególnie uzasadnionych wypadków”. Stąd przepis ten z uwagi na swój szczególny charakter nie może być wykładany rozszerzająco (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2011 r., I CZ 52/11, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się między innymi, że stan majątkowy strony nie stanowi decydującej przesłanki zwolnienia jej od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., sygn. akt I CZ 34/12, niepubl.), a sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych nie może prowadzić do automatycznego uznania, iż zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., sygn. akt I CZ 34/12, niepubl., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010r., sygn. akt I CZ 112/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., sygn. akt II CZ 88/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt III CZ 25/12, niepubl.).

Zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. zależy od swobodnej decyzji sądu *meriti* i związane jest z dyskrejonalną władzą sędziowską (uznaniem sędziowskim). Dlatego w orzecznictwie podkreśla się, że tego typu rozstrzygnięcie może być podważone wówczas, gdy jest rażąco niesprawiedliwe, a reguły sprawiedliwościowe oczywiście naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r., sygn. akt I CZ 66/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 r., sygn. akt V CZ 26/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012r., sygn. akt III CZ 25/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., sygn. akt IV CZ 136/10, niepubl.).

Przyjmując, że zasadniczym celem instytucji zwolnienia od kosztów sądowych jest zagwarantowanie stronie prawa dostępu do sądu, nie należy jednak tracić z pola widzenia tego, że strona postępowania podejmując decyzję o dalszym prowadzeniu sprawy związaną z zaskarżeniem niekorzystnego dla siebie wyroku Sądu pierwszej instancji, powinna była uwzględnić możliwość ponoszenia konsekwencji procesowych w postaci obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez stronę przeciwną, tym bardziej gdy znane już było rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2011 r., IV CZ 111/11, niepubl.). W rozpoznawanej sprawie powód pomimo niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia Sądu I instancji zważył ryzyko kolejnej przegranej i świadomie je podjął. Okoliczność nieprzyznania powodowi pomocy prawnej

z urzędu pozostaje bez znaczenia dla kwestii rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny należycie uzasadnił zastosowanie w sprawie reguły dotyczącej obciążenia kosztami postępowania strony przegrywającej proces, określonej w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd Odwoławczy, który prawidłowo powołał się też na art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r., o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594), nie był zobowiązany do uzasadniania niezastosowania innych przepisów – w tym art. 102 k.p.c. Zgodnie z brzmieniem art. 328 § 2 k.p.c. w uzasadnieniu orzeczenia sąd ma obowiązek zamieścić między innymi wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa, co należy odnosić do konieczności przywołania tylko norm zastosowanych w danej sprawie, nie zaś przepisów pominiętych. W konkluzji również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. okazał się niezasadny.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie powoda.

O kosztach Sąd Najwyższy orzekł jak w punkcie 2) postanowienia na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) odmawiając przyznania wynagrodzenia pełnomocnikowi skarżącego z urzędu ze względu na fakt, że złożony w tym zakresie wniosek nie zawierał elementu konstrukcyjnego w postaci oświadczenia, że świadczona pomoc prawna nie została opłacona w całości ani w części.